

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ, ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Задорецька С.В.

магістр,

Національний університет «Львівська політехніка»

Науковий керівник: Бехта І.А.

доктор філологічних наук, професор,

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРУКТУРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ФЕНТЕЗІ

На початку ХХІ століття намітилася тенденція появи літературних творів як паралельної реальності, де автор виступає в ролі творця і створює особливий світ зі своєю історією, культурою та етносами, де говорять на різних вигаданих мовах. Подібну художню творчість відносять до порівняно нових літературних жанрів – наукової фантастики і фентезі.

Фентезі – жанр ненаукової фантастики, що веде свій родовід від різних видів міфотворчості, легенд, казок, утопій. Фентезі, зазвичай, будується на антитезі: добра і зла, порядку і хаосу, гармонії і дисонансу; герой вирушає в подорож, борючись за істину і справедливість. Багато історій цього жанру відбуваються у вигаданих світах, де магія є звичною справою.

На відміну від наукової фантастики, фентезі не прагне пояснити світ, в якому відбувається дія твору, з точки зору науки. Сам цей світ існує у вигляді якогось допущення, а його фізичні закони можуть відрізнятися від реалій нашого світу. В такому світі може бути реальним існування богів, чаклунства, міфічних істот (дракони, гноми, тролі), привидів і будь-яких інших фантастичних створінь. Водночас, принципова відмінність «чудес» фентезі від їх казкових аналогів – у тому, що вони є нормою описуваного світу і діють системно, як закони природи. Як зазначено у словнику літературознавчих термінів,

фентезі – це різновид фантастики: твори, що зображують вигадані події, в яких головну роль грає ірраціональне, містичне начало, і світи, існування яких не можна пояснити логічно. В фентезі діють боги, демони, добрі і злі чарівники, гноми, велетні, говорять тварини і предмети, привиди, вампіри, міфологічні та казкові істоти. Фентезі – своєрідне з'єднання казки, фантастики та пригодницького лицарського роману.

Натепер можемо виокремити такі жанрові ознаки новітнього фентезі:

1. Неіснуючий світ, що володіє властивостями, неможливими в нашій реальності.
2. Магія і фольклорні персонажі як необхідний елемент.
3. Авантюрний сюжет (завичай – пошук, мандрівка, війна тощо).
4. Середньовічний антураж, хоча тут можливі варіанти.
5. Приховане протиставлення технології і чарівництва на користь останнього.

6. На перший план висуваються персонажі, їхні вчинки і переживання, чарівне і казкове відіграє допоміжну, але далеко не вторинну роль.

7. Протистояння добра і зла як основний сюжетотвірний стрижень. Звичайно, фентезі відрізняється від казки. Зло і добро в ній рівнозначні, а в казці добро перемагає без втрат.

8. Наявність потойбічного світу та його виявів.

9. Повна свобода автора: він може повернути сюжет найнесподіванішим чином, оскільки чарівний світ фентезі припускає, що в ньому можливо все. Ця остання жанрова особливість – одна з найбільш важливих, визначальних.

Більшість англійських авторів, які працюють у жанрі міфологічного фентезі, беруть за основу своїх творів міфологічну модель світу. Це явище обумовлено історично: давньогерманські племена, котрі змішалися з кельтами і з норманами, склали основу майбутньої англійської нації. Тому звернення до своїх першовитоків є історично виправданим для англійських письменників. Нині існує чимало дослідницьких праць, присвячених вивченню жанру фентезі. Авторі визначають, що для міфологічного фентезі характерні деякі специфічні ознаки, серед яких виокремлюють: місце дії, особливі герої

твору, наявність ворога або ворогів, опис поєдинку, магічний атрибут і шлях, який повинен пройти герой для досягнення головної мети – перемоги добра над злом. Отже, відсилання до скандинавських сказань і епосу, вживання міфічних сюжетів і образів у сучасних романах відіграють роль літературних свідчень, розширюють семантику тексту за рахунок підключення різних асоціацій, культурних алюзій, служать засобом характеристики персонажів, а також є різновидом авторської металітературної гри з читачем. На підставі розгляду феномену фентезі, окреслення його джерел, виокремлення провідних характеристик можна стверджувати, що фентезі – це новітній літературний жанр із притаманними тільки йому ознаками, який увібрав деякі риси архаїчної міфології, архетипи фольклорних казок, епічних саг, героїчних пісень і лицарських романів.

Однією з важливих рис фентезі є особливий вид сюжету й наративу – опис шляху героя «квест», протагоніст, лідер, має пройти квест, щоб знайти об'єкт або те, що може бути скарбом чи особистою перевагою. У науковій розвідці “The Hero with a Thousand Faces” (2008) Дж. Кемпбелл виокремлює у структурі подорожі протагоніста три основні стадії: відчуження – герой залишає будинок; ініціацію – пригоди в «чарівному світі» під час пошуку скарбу; повернення додому [6, с. 28]. Отже, квест розуміємо як певну сюжетну єдність, що містить у собі мотиви пошуку, подорожі та подвигу в процесі вирішення суб'єктно-об'єктних відносин у текстах англомовного фентезі.

Список використаних джерел:

1. Кадуріна В. Жанрово-стилістичні особливості сучасного англомовного дискурсу фентезі [Текст] / В. Кадуріна ; наук. кер. О.В. Назаренко // Перекладацькі інновації : матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 12–13 березня 2015 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. – Суми : СумДУ, 2015. – С. 95–96.
2. Ковалів Ю.І. Літературознавча енциклопедія в 2.т. / Ю.І. Ковалів. – К. : Видавничий центр «Академія». – 2007. – 622 с.
3. Савицкая Т.Е. Фэнтэзи: становление глобального жанра / Т.Е. Савицкая // Культура в современном мире. – 2012. – № 2 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://infoculture.rsl.ru>.